

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 3016
Tarih : 16-11-2024

10/2036

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Enflasyon, hayat pahalılığı, gelir dağılımı, vergi adaletsizliği, borçluluk vb. konular Türkiye ekonomisinin yapısal sorunları olmaya devam etmektedir. Ekonomide fiyat artışları süreklilik kazanıp kontrol altına alınamazken gelir dağılımı giderek bozulmakta, emeğiyle geçinen on milyonlarca yurttaşın ve emeklinin alım gücü düşerken yoksulluk yaygınlaşarak derinleşmektedir. Açlık ve yoksulluk sınırı her ay katlanarak artarken milyonların çalıştığı asgari ücrete zammın senede bir sefere indirgenmesi yurttaşların geçim sorununa daha da büyötmektedir. Enflasyon, hayat pahalılığı ve yoksulluk gibi ekonomide kronikleşmiş sorunların nedenlerinin araştırılması ve yaşanan ekonomik sorunlara çözüm bulunması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İttüzüğün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT

DEM Parti Grup Başkanvekili

Kars Milletvekili

Sezai TEMELLİ

DEM Parti Grup Başkanvekili

Muş Milletvekili

GEREKÇE

Hayat pahalılığının, enflasyonun, işsizliğin, yoksulluğun, borçluluğun, geçim sorununun, icra dosyalarındaki artışın gün geçtikçe büyümesinin sebebi hiç kuşkusuz AKP-MHP iktidarının ekonomi-politik tercihleridir. İktidarın sermayeyi merkeze alan ekonomi politik tercihleri enflasyonu hızla arttırmış, yapışkan bir hale gelmesine sebep olmuştur. Rasyonel ve enflasyonla mücadeleyi merkeze alan politikaların hayata geçirileceği ifade edilen Haziran 2023'te enflasyon yüzde 38,21 olan enflasyon bugün, TÜİK tarafından açıklanan Ekim 2024 enflasyonu, yüzde 48,58'e çıkmıştır. ENAG ise ekim ayında yıllık enflasyonu yüzde 89,77 olarak açıklamıştır. Bu süreçte sadece enflasyon değil, işsizlikte de bir iyileşme olmamıştır. TÜİK tarafından işsizlik ağustos ve eylül aylarında yüzde 8,6 olarak açıklasa da DİSK-AR'a göre atıl işsizlik yüzde 27,2'ye kadar çıkmıştır.

Türkiye, inandırıcılığını yitirmiş ve düşük açıklanan TÜİK verilerine rağmen dünyada enflasyonun en yüksek olduğu ilk beş ülke arasında yer almaya devam etmektedir. Resmi enflasyonun yüzde 50'ler dolayında olduğu gerçek enflasyonun ise bunun en az iki katı olduğu günümüzde on milyonlarca yurttaş için hayat pahalılığı ve enflasyon can yakıcı bir mesele haline gelmiştir. Ülke ekonomisi hemen hemen her gün her şeye zammın geldiği, yapılan zamların denetim ve takibinin yapılmadığı, fiyat istikrarının yok olduğu bir buhran dönemi yaşamaktadır. Her gün artan fiyatlar emekçi sınıf için yaşamı daha da zorlu hale getirmiştir. Yaşanan ağır ekonomik sorunlardan dolayı insanlar en temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamaz noktaya gelmişlerdir. Özellikle son yıllarda artan işsizlik artmış, emek ucuzlamış, güvencesiz çalışma normal bir hal almıştır.

İktidar, senede bir sembolik olarak zam yaptığı, asgari ücretliye, emekçiye, memura ve emekliye kaşıkla verdiğini kepçeyle geri almaya devam etmektedir. Sermaye kar rekorları kırarken emekçiler yoksullaşmakta, milli gelirden aldıkları pay giderek düşmektedir. Zira Türk-İş'in 'Açlık ve Yoksulluk Sınırı Araştırması'nın Ekim 2024 sonuçlarına göre, dört kişilik ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken gıda harcaması tutarı yani açlık sınırı 20 bin 432 liraya; gıda, giyim, konut, ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer harcamaların toplam tutarına denk gelen yoksulluk sınırı ise 66 bin 553 liraya kadar çıkmıştır. Yani Ekim 2024'te yoksulluk sınırı, 12 bin 500 lira olan en düşük emekli maaşının 5 katını, asgari ücretin 4 katını geçmiştir.

Yaşanan hayat pahalılığında yurttaşlar en temel ihtiyaçlarını dahi karşılamak için borçlanma ihtiyacı duymaktadır. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre, 25 Ekim itibarıyla bireysel kredi kartı borçluluğu 1 trilyon 632 milyar liraya kadar çıkmıştır. Bireysel kredilerdeki yıllık artış yüzde 65'lere dayanmıştır. Bankacılık sektöründe takibe düşen alacak 268 milyar liraya ulaşmışken bunun 44,2 milyar lirası bireysel kredi kartlarından oluşmuştur. Batık kredi kartları geçen yılın aynı döneminde 12,9 milyar lira seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu veriler bize yurttaşların büyük bir bölümünün hayatlarını kredilerle idame ettiğini göstermektedir. Batık kredilerdeki artış oranının bir senede yaklaşık 3,5 kat artış olması ise durumun vahametini açıklıkla ortaya koymaktadır.

OECD verilerine göre Türkiye’de 6,5 milyon çocuğun şiddetli yoksulluk içinde yaşamını idame ettiği, her 5 çocuktan 1’inin ise yeterli ve besleyici gıdaya erişemediği bir dönemi yaşamaktadır. Ayrıca Türkiye’de sosyal yardım alan hane sayısı son yıllarda artarak devam etmektedir. 2017 yılında 3,2 milyon hane sosyal yardımlardan yararlanırken bu sayı 2024’te 4,2 milyona kadar çıkmıştır. Veriler bize toplumun önemli bir kısmının ekonomik koşullardan dolayı artık nefes alamayacak duruma geldiğini göstermektedir.

Türkiye’de yoksulluk her geçen gün derinleşirken ve enflasyon tırmanırken ücretlere zam yapılmaması zaten kırılgan olan yaşam koşullarını daha da zorlaştırmaktadır. Sosyal devletin gereği olarak ücret/sabit gelir elde eden kesimin vergi sistemlerinde pozitif ayrımcılığa tabi tutulması gerekmektedir. Bu sebeple düşük gelirli kesimin ya vergi dışı tutulması ya da gelir unsurlarının daha düşük oranlarda vergilendirilmesi gerekmektedir. Anayasal bir ilke olmasına rağmen Türkiye’de mali güce göre vergilendirme ilkesi uygulanmamaktadır. Bu nedenle de düşük gelirli kesimin vergi dilimlerinden kaynaklı asgari yaşam standartları doğrudan etkilenmektedir. Düşük ücret geliri elde edenlerin tabi olduğu birinci dilim dar tutularak bu kesimin yıl içinde artan oranlı vergiye tabi tutulmasına sebep olunmaktadır. Buna karşılık, yüksek ücret geliri elde edenleri koruyacak şekilde daha az vergi ödemeleri sağlanmaktadır. Yeniden Değerleme Oranı 2000’den bu yana kuruşu kuruşuna uygulanmış olsaydı 2024 yılında gelir vergisinin ilk dilimi 288.571 TL olacaktı. Gelir vergisi tarifesinin ilk diliminde olması gerekenden daha düşük belirlenen artış, asgari ücretli başta olmak üzere tüm ücretliler aleyhine sonuç doğurmaktadır. Bu sebeple gelir vergisinde dilimlerin hangi aralıkta başlayıp hangi aralıkta bittiği büyük önem taşımaktadır. İlk dilim tutarının yeterince genişletilmemesi üst dilime daha hızlı geçişe sebep olduğu için çalışanlar üzerindeki vergi yükü artmaktadır. Bu uygulamalardan dolayı emekçiler “gizli vergi zammına” maruz kalmakta, alım güçleri gün geçtikçe erimekte ve sefalet ücretlerine mahkûm olarak yaşamak zorunda kalmaktadırlar. Türkiye’de vergi sistemi düşük gelirliyi korumak yerine yüksek gelir elde edenleri koruyacak şekilde düzenlenmiştir. Özetle, emeğiyle geçinmeye çalışan yoksullar açlığa mahkûm edilirken buna karşın sermaye sınıfı ve garanti ödemesi alan şirketler kar rekorları kırmaya devam etmektedir.

Enflasyonun yapışkan bir hal aldığı, yoksulluğun ve geçim sıkıntısının yaşanılmaz boyutlara ulaştığı ekonomik göstergelerle ilgili TBMM de üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmeli, emekçilerin, ezilenlerin ve işçilerin tüm yoksulların sorunlarına çözüm üretmelidir. Tüm bu gerekçelerle, enflasyonun ve hayat pahalılığının yurttaşlar üzerindeki yükünü azaltmak amacıyla bir araştırma komisyonu kurulmalıdır.